Valiokunnan lausunto TaVL 33/2026 vp─ HE 175/2026 vp

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2027

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2027 (HE 175/2026 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan lausunnon antamista varten valtiovarainvaliokunnalle. Määräaika: 26.10.2026.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- osastopäällikkö, ylijohtaja Mikko Spolander, valtiovarainministeriö
- vanhempi ekonomisti Jonne Lehtimäki, talouspolitiikan arviointineuvosto
- johtaja Jukka Nummikoski, työ- ja elinkeinoministeriö
- edunvalvontapäällikkö Paavali Kukkonen, Elinkeinoelämän keskusliitto ry
- professori Roope Uusitalo
- valtiotieteen tohtori Vesa Vihriälä

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- Suomen Pankki
- Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT
- Suomen ilmastopaneeli
- Business Finland Oy
- Finnvera Oyj
- Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA
- Energiateollisuus ry
- Keskuskauppakamari
- Metsäteollisuus ry
- Rakennusteollisuus RT ry
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- Suomen uusiutuvat ry
- Suomen Yrittäjät ry
- Teknologiateollisuus ry

Hyväksytty
3.3

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Arvioinnin lähtökohdat ja talouden toimintaympäristö

Vuoden 2027 talousarvio perustuu hallitusohjelmaan ja vuosia 2027—2030 varten laadittuun julkisen talouden suunnitelmaan. Talousarvioesitysten linjausten taustalla ovat julkisen talouden kasvava alijäämä ja huonontunut työllisyystilanne. Huolia kohdistuu myös rakenteelliseen kestävyysvajeeseen, kun työikäinen väestö vähenee absoluuttisesti sekä suhteessa työvoiman ulkopuolella olevien määrään.

Talousarvioesityksen keskeisenä tavoitteena on vauhdittaa Suomen talouden kasvua, joka on vuonna 2026 ollut odotettua nopeampaa. Muun muassa energiasiirtymään ja puolustukseen liittyvät hankkeet lisäävät investointeja ja kiihdyttävät talouden kasvua. Toisaalta Hormuzinsalmen sulusta seuranneen energian ja erityisesti polttoaineiden kallistumisen vuoksi inflaatio ja korkotaso ovat nousseet, eikä talouskasvu vielä juurikaan näy kotitalouksien luottamuksen palautumisena tai yksityisen kulutuksen lisääntymisenä.

Myös maailmantalous ja euroalueen kasvu ovat piristyneet, ja Yhdysvaltojen kauppapolitiikan ja Lähi-Idän tilanteen kielteiset vaikutukset maailmantalouteen ovat toistaiseksi jääneet pelättyä vähäisemmiksi. Lähi-idän konfliktin pitkittyminen, Yhdysvaltojen asettamat tullit ja Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan lisäävät kuitenkin huomattavaa epävarmuutta geopoliittisessa toimintaympäristössä ja heikentävät luottamusta kansainvälisten markkinoiden toimintaan.

Talousvaliokunta tarkastelee talousarvioesitystä ja talouden toimintaympäristöä oman toimialansa näkökulmasta keskittyen talouden kasvuun vaikuttaviin toimiin sekä asiantuntijakuulemisessa esiin nousseisiin teemoihin.

Julkisen talouden tilanne ja finanssipolitiikan linja vuoden 2027 talousarviossa

Hallitus esittää vuoden 2027 talousarvion määrärahoiksi 92,5 miljardia euroa, mikä on 0,8 miljardia euroa enemmän kuin vuodelle 2026 on budjetoitu (mukaan lukien toinen lisätalousarvio). Määrärahojen kasvua vuoteen 2026 verrattuna selittävät muun muassa lakisääteiset ja sopimusperusteiset indeksitarkistukset sekä julkisen velan hoitamiseen liittyvien korkomenojen nousu. Ensi vuoden talousarvio on 12,3 miljardia euroa alijäämäinen, ja alijäämä katetaan uudella velalla. Valtiovarainministeriön mukaan julkisyhteisöjen alijäämä vuonna 2027 on 4,4 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen, ja julkisyhteisöjen velkasuhde suhteessa bruttokansantuotteeseen nousee tänä vuonna 90 prosenttiin.

Euroopan unionin neuvosto käynnisti tammikuussa 2026 Suomea koskevan liiallisen alijäämän menettelyn (EDP), koska Suomen julkisen talouden alijäämä on ylittänyt EU:n perussopimuksissa asetetun 3 prosentin viitearvon suhteessa bruttokansantuotteeseen. Tämän mukaisesti Suomen tulee vuosina 2026—2028 rajoittaa nettomenojen kasvua korjaavan nettomenopolun mukaiseksi. Valtiovarainministeriön arvion mukaan vuoden 2027 osalta on olemassa riski, että nettomenot kasvavat korjaavassa nettomenopolussa edellytettyä nopeammin. Ilman lisätoimia liiallisen alijäämän tilanne ei myöskään todennäköisesti korjaannu tavoitevuoteen 2028 mennessä.

Osassa asiantuntijalausunnoista arvioidaan vuoden 2027 talousarvion finanssipolitiikan virityksen olevan lievästi elvyttävä. Näissä lausunnoissa tuodaan esiin, että ensi vuodelle ennustettu, pitkästä aikaa vahvempi kasvu loisi suotuisat olosuhteet julkisen talouden vahvistamiselle. Sopeutustoimien kielteiset vaikutukset jäisivät tällöin vähäisemmiksi kuin heikomman kasvun vuosina. Lausunnoissa todetaan myös, että tiukempi linja tukisi neuvoston vahvistaman nettomenouran noudattamista vuonna 2027.

Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että talouspolitiikan pitkäjänteisenä tavoitteena on julkisen talouden alijäämän pienentäminen ja velkasuhteen kasvun taittaminen. Suunnitelmalliset ja oikein mitoitetut sopeutustoimet ovat edelleen tarpeen, koska Suomen julkisen talouden heikko tilanne on paljolti rakenteellinen ongelma, jota ei voida ratkaista yksinomaan elvyttävällä finanssipolitiikalla. Tätä lähestymistapaa tukee lokakuussa 2025 saavutettu yhteisymmärrys velkajarrusopimuksesta, jossa lähes kaikki eduskuntapuolueet yhdessä sitoutuvat julkisen talouden ongelmien ratkaisemiseen.

Talouden kasvu ja keskeiset kasvupolitiikan toimenpiteet

Suomen talouden kasvu on vuonna 2026 ollut odotettua nopeampaa. Valtiovarainministeriön budjettiriiheen tehdyssä ennusteessa bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan 1,6 prosenttia vuonna 2026, 1,8 prosenttia vuonna 2027 ja 1,5 prosenttia vuonna 2028. Tilastorevisiot osoittavat, että myös vuosina 2024 ja 2025 talous kasvoi aiemmin arvioitua nopeammin.

Talouden kasvun taustalla olevia tekijöitä on osin vaikea arvioida. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan niillä on kuitenkin merkitystä, kun pyritään ennustamaan sitä, miten talouskasvu vaikuttaa julkisen talouden alijäämään. Jos talouskasvu ja parempi tuottavuus perustuvat datan ja teknologioiden, kuten tekoälyn hyödyntämiseen, vaikutukset julkiseen talouteen ovat vaikeasti ennustettavissa. Jos taas talouden kasvu on suhdanneperusteista, ja vaikutukset tuottavuuteen, työllisyyteen ja palvelumarkkinoiden toimintaan ovat positiivisia, valtion verotulojen ja julkisen talouden liikkumavaran lisääntymisen myötä myös mahdollisuudet kuroa umpeen julkisen talouden alijäämää paranevat. Asiantuntijalausuntojen mukaan talouskasvun positiiviset vaikutukset julkiseen talouteen jäävät vielä vuonna 2026 melko vähäisiksi, koska suhdannenousu ei riitä oikaisemaan rakenteellista epätasapainoa, joka julkiseen talouteen on syntynyt.

Käynnissä oleva talouskasvu näkyy muun muassa lisääntyneinä investointeina sekä viennin ja vientiyritysten tilauskantojen kasvuna. Tuonti kuitenkin kasvaa vientiä nopeammin. Tämä johtuu hävittäjien toimituksista ja datakeskusinvestoinneista, jotka edellyttävät paljon tuontia.

Kotitalouksien säästämisaste on edelleen korkea, eikä niiden kulutus ole toistaiseksi talouskasvun myötä merkittävästi lisääntynyt. Toisaalta kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen reaalikasvua ovat hillinneet heikko työllisyystilanne, hintojen ja korkojen nousu sekä julkisen talouden sopeutukset. Myös inflaatio on kiihtynyt energian ja erityisesti polttoaineiden kallistumisen seurauksena. Kotitalouksien varovaisuus heijastuu erityisesti asuntorakentamiseen, jossa markkinatilanne on yhä vaikea.

Talousvaliokunta toteaa, että tieto siitä, että talous on lähtenyt kasvuun ja lupaavat ennusteet seuraaville vuosille ovat omiaan lisäämään yritysten ja kotitalouksien luottamusta talouteen. Suotuisan kehityksen taustalla on maailmantalouden odotettua nopeampi kasvu, mutta siihen ovat vaikuttaneet myös monet hallituksen toimenpiteet, kuten kannustimet yritysten investointien mahdollistamiseksi sekä verotuksen keventäminen. Talousvaliokunta toteaa, että pitkään odotetun ja viimein käynnistyneen talouskasvun jatkumista ja vahvistumista on pyrittävä jatkossakin edistämään käytettävissä olevin keinoin. Näkymä on lupaava esimerkiksi puhtaan energian investointihankkeiden osalta, mutta on huolehdittava myös siitä, että suuri osa suunnitelluista hankkeista toteutuu.

Panostukset TKI-toimintaan

Tavoitteena on nostaa Suomen T&K-menot neljään prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen vuoteen 2030 mennessä. Tämä linjaus perustuu edellisen hallituskauden lopulla parlamentaarisen TKI-työryhmän esityksestä hyväksyttyyn T&K-rahoituslakiin. Talousvaliokunta katsoo, että T&K-rahoituslaissa asetettujen tavoitteiden määrätietoinen, johdonmukainen ja pitkäjänteinen toteuttaminen on välttämätöntä Suomen talouden tuottavuuden sekä suomalaisten yritysten kilpailukyvyn vahvistamiseksi. Valiokunnan näkemyksen mukaan Suomen TKI-toimintaa tulee koordinoida ja seurata systemaattisesti myös parlamentaarisella tasolla.

Talousvaliokunta toteaa, että julkinen rahoitus ja julkiset T&K-investoinnit tulee suunnata niin, että ne lisäävät mahdollisimman tehokkaasti yksityisiä investointeja. Valiokunta korostaa yksityisten investointien keskeistä merkitystä Suomen T&K-tavoitteiden toteutumisen näkökulmasta ja toteaa innovaatioiden nopean kaupallistamisen ja skaalaamisen olevan Suomen talouden kannalta oleellisia. Lisäksi Suomen tulee kyetä tekemään strategisia valintoja panostaessaan lupaaviin teknologiaosaamisen alueisiin, missä Suomella on jo olemassa vahvuuksia.

Valiokunta toteaa, että suomalaiset toimijat ovat menestyneet erittäin hyvin TKI-toimintaa koskevissa EU:n rahoitushauissa. Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että EU:n rahoitus perustuu laadullisiin kriteereihin, jotta suomalaisilla yrityksillä on jatkossakin hyvät mahdollisuudet saada TKI-toiminnalleen tukea EU-rahastoista. Tämä edellyttää riittävän EU-vastinrahoituksen varaamista hankkeita varten. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan vastinrahoitus palautuu takaisin moninkertaisena.

Kokoavia huomioita

Valiokunta viittaa aiempien vuosien talousarvioehdotusta koskeviin lausuntoihinsa ja toteaa, että talouspolitiikan keskeisenä ja pitkäjänteisenä tavoitteena tulee olla talouden sopeuttaminen velkakehityksen hillitsemiseksi ja julkisen talouden alijäämän pienentämiseksi. Tämän tavoitteen saavuttaminen edellyttää laajapohjaista parlamentaarista yhteisymmärrystä sekä suunnitelmallista ja pitkäjänteistä sitoutumista talouden vahvistamista koskeviin toimenpiteisiin.

Suomen talouden haasteena on, että sopeutusta ja kasvun tukemista pitää pyrkiä toteuttamaan samanaikaisesti ja löytämään optimaalinen tapa toteuttaa näitä toimia, koska monet toimenpiteet

julkisen talouden vahvistamiseksi tyypillisesti heikentävät kokonaiskysyntää ja lyhyen ajan kasvua. Vastaavasti osa talouskasvua tukevista toimista heikentää julkisen talouden tasapainoa. Valiokunta pitää tärkeänä, että haasteellisesta julkisen talouden tilanteesta huolimatta kasvutoimilla kyetään luomaan positiivinen ja tulevaisuuteen katsova asenneilmapiiri, joka kannustaa yrityksiä kasvamaan sekä investoimaan puhtaisiin teknologioihin ja joka on houkutteleva myös osaajien näkökulmasta. Uusien investointien tavoittelemisen ohella on tärkeää pyrkiä varmistamaan myös jo vireillä ja suunnitteilla olevien investointien toteutuminen.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Talousvaliokunta esittää,

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 22.10.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

varapuheenjohtaja Pauli Aalto-Setälä kok
jäsen Noora Fagerström kok
jäsen Lotta Hamari sd
jäsen Timo Harakka sd
jäsen Pertti Hemmilä kok
jäsen Riitta Kaarisalo sd
jäsen Antti Kangas ps
jäsen Hilkka Kemppi kesk
jäsen Timo Mehtälä kesk
jäsen Mikko Ollikainen r
jäsen Merja Rasinkangas ps
jäsen Oras Tynkkynen vihr
jäsen Johannes Yrttiaho vas
varajäsen Juha Mäenpää ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Johanna Rihto-Kekkonen

Eriävä mielipide 1

Perustelut

Yleistä taloudesta

Orpon hallituskauden viimeinen talousarvioesitys lisää julkisen talouden alijäämää, mikä osoittaa hallituksen talouspolitiikan epäonnistumisen ja syö parlamentaarisen velkasopimuksen uskottavuutta jo ennen kuin se astuu voimaan. Orpon hallitus sysää lisää menoja seuraavan hallituksen taakaksi, ja hylkää lupauksensa velkasuhteen korjaamisesta ja alijäämien pienentämisestä, puhumattakaan 100 000 uuden työllisen tavoitteesta.

Työttömyydessä Suomi on EU:n synkintä aluetta ja työttömien määrä on kasvanut hallituskauden aikana yli 90 000:lla. Uutta velkaa hallitus on ottamassa kautensa aikana noin 50 miljardia ja velkasuhteemme on rikkomassa 90 % rajan suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Talous on viimeisten tietojen mukaan kääntynyt varovaiseen kasvuun, mutta tämä ei vielä heijastu työllisyyteen eikä vahvista kunnolla julkista taloutta. Suurin syy tähän on, se että merkittävä osa kasvusta tulee viennistä, mutta kotimarkkinoitamme vaivaa yhä kuluttajien syvä luottamuksen puute mikä näkyy eritysesti asuntokaupassa, mutta myös palveluissa, jotka ovat hyvin työvoimavaltaisia aloja.

Jotta orastava kasvu saataisiin muutettua työllisyyden kasvuksi, olisi budjetissa tarvittu nopeasti vaikuttavia toimia ihmisten ostovoiman ja luottamuksen vahvistamiseen, mutta nämä jäivät valitettavasti uupumaan tai olivat liian pieniä tarpeeseen nähden.

Julkinen taloutemme kaipaa pitkäaikavälin vahvistamista, jotta hyvinvointivaltion palvelulupaus voidaan säilyttää ja että meillä on puskuria tulevia kriisien ja suhdannevaihteluiden varalle. Nyt aluillaan oleva noususuhdanne olisi tarjonnut tähän otollisen tilaisuuden, mutta hallitus ei ole tätä halunnut käyttää. Sen sijaan se omilla veropäätöksillään ja erityisesti yhteisöveron laskulla kasvattaa talouden alijämää ja heikentää julkisen talouden näkymiä.

Esimerkiksi professori Roope Uusitalo toteaa lausunnossaan: ”Lähivuosien haastetta olisi helpottanut, jos myös vuoden 2027 budjetti oli ollut nyt esitettyä kireämpi esimerkiksi siten että tulevalle 4 vuoden hallituskaudelle arvioitu sopeutustarve olisi jaettu 5 vuodelle ja ensimmäiset tähän liittyvät säästöpäätökset tai veronkorotukset olisivat jo nyt käsiteltävänä olevassa budjettiesityksessä.”

Hallituksella ei ollut vastuunkantoon tarvittavaa rohkeutta vaalien edellä.

Jotta hallitus olisi pitänyt itse kiinni parlamentaarisesta velkasopimuksesta sekä siitä että Suomi pysyy EU:n liiallisen alijäämän menettelyn vaatimalla nettomenopolulla, olisi sen ollut syytä tehdä julkista taloutta vahvistavia toimia riihessään, kuten monet asiantuntijat ovat esittäneet.

Valiokunnan lausunto TaVL 33/2026 vp
Eriävä mielipide 1

Keskeistä olisi perua suunniteltu kallis ja tehoton yhteisöveron alennus, jonka kasvuvaikutukset uhkaavat jäädä hyvin pieniksi, mutta joka samalla tekee yli 800 miljoonan aukon veropohjaamme. VTT Vesa Vihriälä toteaa lausunnossaan, että ”jokseenkin varmasti tehoton” toimi johtaa merkittävään verotulomenetykseen.

Yleisen yhteisöveroalennuksen sijaan sekä julkisen talouden että tuottavuuskasvun vauhdittamisen näkökulmasta olisi ollut kestävämpää vahvistaa yritysten kohdennettua tukea TKI-toimintaan.

Vihreä siirtymä

SDP:n mielestä ilmasto- ja luontokriisin ratkaiseminen tulee yhdistää talouskasvuun, työllisyyteen ja teollisuuden uudistumiseen. Ilmastopolitiikka on sekä turvallisuus että huoltovarmuuspolitiikkaa ja ilmastotoimia tulisikin tarkastella vahvemmin investointi-, kilpailukyky- ja huoltovarmuusnäkökulmista.

Vihreää siirtymää tulee vauhdittaa investoinneilla puhtaaseen energiaan, vähäpäästöiseen teollisuuteen, uusiin teknologioihin sekä kestävään infrastruktuuriin. Tavoitteena tulee olla investointeja houkutteleva Suomi ja samalla vahvistaa kotimaista arvonluontia, osaamista ja työpaikkoja. SDP korostaa, että päästövähennysten, teknologisen kehityksen ja vihreiden investointien tulee kulkea käsi kädessä kilpailukykyisen talouden rakentamisen kanssa. Julkisen vallan tehtävänä on luoda ennustettava toimintaympäristö, investointeja tukeva sääntely sekä tarvittaessa osallistua hankkeiden mahdollistamiseen.

Vihreän siirtymän tulee tapahtua luonnon kantokyvyn rajoissa ja samalla pysäyttää luontokato. Investointien hyötyjen on jakauduttava oikeudenmukaisesti eri alueiden, yritysten ja kansalaisten kesken, jotta siirtymä on sosiaalisesti kestävä. SDP näkee, että myös energia-, liikenne-, data- ja vesihuoltoinfrastruktuuriin on panostettava, jotta vihreä kasvu voi toteutua. Julkisia investointeja voidaan käyttää vipuna yksityisille investoinneille ja uusien teknologioiden käyttöönotolle. Kokonaisuutena SDP:n tahtotila on rakentaa hiilineutraalia Suomea, jossa ilmasto- ja luontotavoitteet, taloudellinen kasvu, hyvinvointi ja teollinen kilpailukyky vahvistavat toisiaan. Kotimaisin toimin, esimerkiksi uusiutuvan energian investoinneille, ei tule luoda lisäesteitä.

Yritystuet

SDP on esittänyt yritystukien kriittistä tarkastelua ja tehottomien tukien karsimista. Yritystukipolitiikan painopistettä tulisi siirtää markkinoita ylläpitävistä ja olemassa olevia rakenteita säilyttävistä tuista kohti investointeja, jotka vauhdittavat vihreää siirtymää, teknologista kehitystä, innovaatioita ja tuottavuuden kasvua. Julkisten varojen käyttöä on suunnattava erityisesti hankkeisiin, jotka vähentävät päästöjä, luovat uutta liiketoimintaa ja työpaikkoja ja vahvistavat Suomen kilpailukykyä kansainvälisillä markkinoilla. Näin yritystuet eivät ainoastaan tue yksittäisiä toimialoja, vaan edistävät koko talouden uudistumista, kestävää kasvua ja uusien työpaikkojen syntymistä. Samalla voidaan vahvistaa julkisen talouden kestävyyttä kohdentamalla rajalliset resurssit nykyistä vaikuttavammin tulevaisuuden kasvun lähteisiin.

Valiokunnan lausunto TaVL 33/2026 vp
Eriävä mielipide 1

TKI ja EU-vastinrahoitus

Yritysten uudistuminen vaatii tutkimusta, kehitystä ja teknologioiden hyödyntämistä, minkä vuoksi yksityisten T&K-investointien riittävä taso on varmistettava. T&K-panostuksia on kohdistettava tutkimuksen lisäksi demonstraatiohankkeisiin. Yrityksissä oleva innovaatiopotentiaali on saatava paremmin esiin ja parhaat ideat hyödynnettyä. Innovaatioiden mahdollistamiseksi on tuettava vahvasti ammatillisen koulutuksen, korkeakoulujen ja yritysten yhteistyöhankkeita. TKI-rahoituksen ehtoja on uudistettava niin, että rahoitusta on saatavissa nykyistä laajemmin myös palveluliiketoiminnan kehittämisen innovaatioihin.

Osana kevään 2026 lisäsäästöjä Euroopan unionin T&K-hankkeisiin kohdennettavaa kansallista vastinrahoitusta vähennetään 10 milj. eurolla vuosittain ja Business Finlandin myöntämien T&K-valtuuksien korotusta alennetaan 5 milj. eurolla vuosittain T&K-rahoituslakiin tehtävien päivitysten myötä. Suomella on ollut hyvä saanto T&K hankkeista ja vastinrahan leikkaaminen vähentää tätä automaattisesti. Vastinrahaan kohdistettavaa leikkausta tulee kohtuullistaa, jollei perua kokonaan.

Maankäytön muutosmaksu

Luontoarvoltaan arvokkaiden suojeltavien metsä- ja vesistöalueiden määrän lisääminen on vaikuttava keino luonnontilan parantamisessa. Tavoitteena on oltava maankäytön ohjaaminen tehokkaammaksi ja luontoarvot paremmin huomioivaksi. Yksi keino on maankäytön muutosmaksun käyttöönotto tilanteissa, joissa metsämaata otetaan muuhun käyttöön. Maankäytössä on tavoiteltava tilannetta, jossa poliittisin keinoin ohjataan taloudellista toimintaa alueille, joissa se on kustannuksesta huolimatta taloudellisesti kannattavaa. Esimerkiksi voimalarakentamista olisi viisasta ohjata metsistä esimerkiksi jouto- ja kitumaille.

Datakeskusten vastuullisuus on varmistettava

Kestävästi toteutetut datakeskusinvestoinnit ovat SDP:n mielestä tervetulleita Suomeen. Datakeskusinvestointien tulee synnyttää Suomeen työtä, osaamista ja uutta taloudellista toimintaa. Fingridin mukaan hankkeet, jotka ovat jo sopineet liittymisestä sähköverkkoon, kasvattaisivat toteutuessaan täydessä laajuudessaan Suomen sähkönkulutusta 40 prosenttia seuraavina vuosina. Sähköjärjestelmää ei ole mitoitettu näin suurelle kasvulle. Puhtaan sähkön investoinnit Suomeen on varmistettava ja myös itäiseen Suomeen mahdollistettava tuulivoimarakentaminen. Hankkeiden nopeasti kasvanut mittakaava edellyttää lisäksi lainsäädännön päivittämistä. Kasvava sähkön kysyntä voidaan sovittaa yhteen uuden sähköntuotannon rakentamisen kanssa, mutta tämä tarkoittaa, ettei puhtaan energian investointeja jarruteta kotimaisella lisäsääntelyllä. SDP haluaa, että tuulivoimainvestoinnit myös itäiseen Suomeen mahdollistetaan.

Datakeskusinvestointien energiatehokkuus on varmistettava ja niiltä on vaadittava osallistumista sähkönkulutuksen joustoihin sekä uuden tuotannon rakentamiseen. Yksi selvitettävä vaihtoehto on kerätä datakeskuksilta ennakkoon hintasuojamaksua, jolla kompensoitaisiin sähkön hintaa kotitalouksille. Maksu on pienempi, jos maksaja rakentaa Suomeen uutta sähköntuotantoa tai

sähkövarastoja tai pystyy vähentämään kulutustaan silloin, kun sähköstä on pulaa. Tämä vahvistaisi myös julkista taloutta.

Datakeskusten hukkalämpö tulee ottaa talteen ja hyödyntää kaukolämmössä, mikä vähentää päästöjä ja fossiilisen lämmityksen tarvetta. SDP:n esittämä maankäytön muutosmaksu on yksi keino vähentää ilmasto- ja luontohaittoja myös datakeskusten osalta kuten myös ekologisen kompensaation laajentaminen. Lisäksi datakeskuksilta tulisi vaatia ympäristövaikutusten arviointia. Tavoitteena on selkeyttää suurten datakeskushankkeiden ympäristövaikutusten arviointia. Näin varmistettaisiin, että nopeasti kasvaneen kokoluokan hankkeiden vaikutukset ympäristöön, ihmisten elinoloihin ja yhdyskuntarakenteeseen arvioidaan riittävän varhaisessa vaiheessa ja yhdenmukaisin perustein koko maassa. SDP säilyttäisi myös maakuntakaavan ohjaavain vaikutuksen alueidenkäyttölaissa. Näin myös datakeskusten sijoittumisen ohjaaminen ylikunnallisesti olisi tehokkaampaa.

Ekologista kompensaatiota tulisi SDP:n mielestä laajentaa. Ekologinen kompensaatio liittyy datakeskusrakentamiseen silloin, kun hankkeen toteuttaminen aiheuttaa luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä, esimerkiksi metsien, soiden tai muiden arvokkaiden elinympäristöjen häviämistä. Ekologisen kompensaation tarkoituksena on hyvittää nämä luontohaitat parantamalla tai suojelemalla luonnonarvoja muualla. Suomessa ekologinen kompensaatio on luonnonsuojelulaissa ensisijaisesti vapaaehtoinen menettely, jota voidaan käyttää vasta sen jälkeen, kun haittoja on ensin pyritty välttämään ja minimoimaan. Lisäksi SDP korostaa, että datakeskusten työmailla on noudatettava suomalaisia työehtoja ja lakeja sekä maksaa verot asiaan kuuluvasti. Tätä tulee valvoa tehokkaasti ja puuttua mahdollisiin rikkomuksiin.

Vihreää siirtymää on edistettävä myös kuntien maankäytössä. On tärkeää varmistaa vihreiden investointien toteutuminen kuntien elinvoimaisuuden parantamiseksi ja osana ilmastotyötä.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 22.10.2026

Lotta Hamari sd
Timo Harakka sd
Riitta Kaarisalo sd

Eriävä mielipide 2

Perustelut

Julkisen talouden vastuullisuus ja kasvun edellytykset

Suomen julkista taloutta ei saada kestävälle pohjalle ilman yksityisen sektorin työpaikkojen ja yritysten investointien kasvua. Kasvutoimet on kohdennettava niin, että ne vahvistavat yritysten kykyä uudistua ja työllistää. Samalla on huolehdittava julkisen talouden tasapainottamisesta.

Talousarvioesityksen mukaan on riski, ettei Suomi pysy vuonna 2027 EU:n liiallisen alijäämän menettelyssä edellytetyllä korjaavalla nettomenopolulla. Hallitus kuitenkin keventää finanssipolitiikkaa tilanteessa, jossa talouskasvun ennustetaan vahvistuvan. Vaikka budjettiin sisältyy menosäästöjä, veronkevennykset heikentävät toimien nettovaikutusta. Näin hallitus kasvattaa seuraavalle vaalikaudelle jäävää sopeutuspainetta.

Keskusta edellyttää, että hallitus korjaa talousarvioesitystään jo täydentävässä esityksessä. Kasvupanostukset on asetettava tärkeysjärjestykseen ja rahoitettava siten, että kokonaisuus vahvistaa julkista taloutta. Talousarvion korjausten rinnalla on käynnistettävä jäljempänä esitettävien verotusta, yritysrahoitusta ja sääntelyä koskevien uudistusten valmistelu.

Yhteisöveron uudistettava alentamisen sijaan kasvun tueksi

Yhteisöveron yleinen alentaminen on hallituksen budjetin suurin yksittäinen finanssipolitiikkaa keventävä veromuutos. Noin 850 miljoonan euron veronkevennys on julkisen talouden tilanteeseen nähden kallis ja kohdentuu puutteellisesti uusiin investointeihin.

Keskusta esittää yhteisöveron uudistamista verotuottoneutraalisti. Verotusta kevennettäisiin silloin, kun tulos jätetään yritykseen investointien, tutkimuksen ja kehittämisen sekä muun kasvun rahoittamiseksi. Vastaavasti yhtiö maksaisi yhteisöveroon täydennystä jakaessaan voittovaroja omistajilleen. Näin verotus kannustaisi vahvistamaan yritysten kasvukykyä.

Hallituksen on jätettävä yleinen yhteisöveron alennus toteuttamatta ja käynnistettävä tämän uudistuksen valmistelu. Velkaantumista lisäävän veronkevennyksen peruuttaminen vähentäisi seuraavalle hallitukselle siirtyvää sopeutustarvetta.

Tutkimuksesta kaupalliseksi menestykseksi

Keskusta pitää kiinni parlamentaarisesti sovitusta tavoitteesta nostaa tutkimus- ja kehittämismenot neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä. Rahoituksen on oltava ennustettavaa ja vaikuttavaa. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukemiseen esitetty 786 miljoonan euron valtuus sisältää noin 160 miljoonan euron lisäyksen T&K-rahoituksen valtuuteen vuoteen 2026 verrattuna.

Valiokunnan lausunto TaVL 33/2026 vp
Eriävä mielipide 2

Tutkimuksen ja kehittämistoiminnan rinnalla on vahvistettava tulosten kaupallistamista. Uudesta tiedosta on saatava tuotteita ja palveluja, jotka tuovat Suomeen työpaikkoja ja vientituloja. Hallituksen esitys lukea enintään 50 miljoonaa euroa innovaatiorahoitusta osaksi T&K-rahoituslain mukaista kokonaisuutta on arvioitava tästä näkökulmasta. Laskentatavan muutos ei kuitenkaan vielä yksin takaa lisää rahoitusta kaupallistamiseen.

Keskustan mielestä olisi tarpeellista, että T&K-verokannustimen laajennettaisiin innovaatiotoimintaan. Kannustimen on myös tuettava tappiollisten kasvuyritysten rahoitusta jo kasvuvaiheessa. Nykyinen vähennys voi kasvattaa myöhemmin vähennettävää tappiota, mutta siitä ei synny välitöntä rahoitushyötyä yritykselle, jolla ei ole verotettavaa tulosta. Ratkaisuksi on valmisteltava mahdollisuus hyödyntää kannustinta muita maksettavia veroja vastaan tai palautettavana verohyvityksenä.

Kasvua tulee ammentaa koko Suomesta koulutuksen ja tutkimuksen avulla. Tarvitsemme maakunnalliset kasvutehtaat innovaatioiden mahdollistamiseksi ja lisää TKI-resursseja ammattikorkeakoulujen yhteyteen pienten ja keskisuurten yritysten kasvun tueksi. Kasvutehtaat kokoavat yhteen alueen osaajat vauhdittamaan innovaatioita, koulutusta ja kestävää talouskasvua. Ne tarjoavat alustan paikallisten yritysten TKI-toimintaan, kaupallistamisen tukeen ja yritykssparraukseen. Kasvutehtaat toimisivat yhteistyöfoorumeina, joissa alueen koulutus, tutkimus ja elinkeinoelämä yhdessä voivat suunnitella rahoitettavia kokonaisuuksia.

Yksinyrittäjistä työnantajiksi

Suomi tarvitsee lisää työnantajayrityksiä. Ensimmäisen työntekijän palkkaaminen on yksinyrittäjälle suuri taloudellinen ja hallinnollinen askel, jota hallituksen on helpotettava. Keskusta esittää ensimmäisen työntekijän palkkaamisen sivukulujen puolittamista vuoden ajaksi.

Yrittäjälle on oltava jouhevasti tarjolla käytännön apua ja neuvontapalveluita työnantajaksi ryhtymiseen. Maahanmuuttajayrittäjille on tarjottava nykyistä aktiivisemmin tietoa Suomen lainsäädännöstä, verotuksesta ja työnantajavelvoitteista.

Arvonlisäverovelvollisuuden 20 000 euron alarajaa on nostettava pienimpien yritysten hallinnollisen taakan keventämiseksi. Samalla on huolehdittava siitä, ettei rajan ylittäminen muodosta kohtuutonta kasvun estettä. Yrittäjien eläkejärjestelmän uudistuksessa maksujen on lähtökohtaisesti perustuttava todellisiin ansiotuloihin. Pieniin yrittäjätuloihin tarvitaan maksualennuksia ja suurempiin tuloihin nykyistä enemmän maksujoustoa.

Yritysten sukupolvenvaihdoksia on helpotettava. Perintö- ja lahjaverolle tarvitaan aito 10 vuoden maksuaika.

Rahoitusta yritysten kasvuun koko Suomessa

Finnveran mikroyrityslainan hakuaikaa on jatkettu toistaiseksi. Laina tulee vakiinnuttaa pysyväksi rahoitusmuodoksi. Finnveran tehtävässä on vahvistettava pienten ja keskisuurten yritysten sekä alueellisen elinkeinotoiminnan merkitystä. Valtion tappiokorvausjärjestelmän on

mahdollistettava nykyistä suurempi riskinotto elinkelpoisten yritysten rahoittamisessa. Mikroyrityksille soveltuvien lainojen vähimmäiskokoa on pienennettävä.

Pankkien yrityksiltä edellyttämät tiedot ja raportit on suhteutettava yrityksen ja rahoitettavan hankkeen kokoon. Pienten yritysten rahoitus ei saa estyä kohtuuttomien selvitysvaatimusten vuoksi. Suomen on vaikutettava tähän sekä kansallisessa valvonnassa että EU:n pankkisääntelyssä.

Kasvuyritykset tarvitsevat myös pitkäjänteistä oman pääoman ehtoista rahoitusta. Keskusta esittää tavoitteeksi, että suomalaisiin startup- ja kasvuyrityksiin kohdistuvien sijoitusten osuus työeläkejärjestelmän sijoitusvaroista nousisi neljään prosenttiin seuraavan kymmenen vuoden aikana. Kesäkuun 2026 lopun noin 300 miljardin euron kokonaisvaroista laskettuna tämä tarkoittaisi noin 12 miljardin euron sijoituskantaa eli reilua miljardia euroa vuositasolla. Sijoitusten on perustuttava tuottoihin ja riskien hallintaan sekä eläkevarojen riittävään hajauttamiseen.

Tarvitsemme Suomeen myös erityistalousalueita, joille kohdennetaan erityistä vero- ja investointitukia sekä maksuhuojennuksia. Valitettavasti erityistalousalueet eivät ole hallituksen agendalla edenneet toteutukseen saakka.

Puhtaan energian investointien vauhdittaminen

Puhdas ja kohtuuhintainen energia on Suomen teollisuuden keskeinen kilpailuetu. Hallituksen on edistettävä tuuli- ja aurinkovoiman, ydinvoiman sekä niitä täydentävän säätövoiman investointeja. Uuden teknologian käyttöönotto tarvitsee ennakoitavaa rahoitusta.

Vuoden 2027 energiatuen uusi myöntövaltuus jää 9,9 miljoonaan euroon. Tuella edistettävien investointien tavoite laskee 232—290 miljoonasta eurosta 40—50 miljoonaan euroon. Vuodelta 2026 käyttämättä jäänyttä valtuutta voidaan käyttää enintään 48 miljoonaa euroa, mutta tämä ei korvaa uusien hankkeiden pitkäjänteistä rahoitusta.

Keskusta on huolissaan siitä, ettei hallitus turvaa riittävästi kansallisessa energia- ja ilmastostrategiassa tavoitellun suurten demonstraatiohankkeiden rahoituksen myös vuonna 2027. Rahoituksen niukkuus uhkaa siirtää investointeja ja hidastaa fossiilisen tuontienergian korvaamista.

Puhtaan siirtymän investointien verohyvityksen jatkaminen on perusteltua. Sen 50 miljoonan euron investointiraja jättää kuitenkin pienet hankkeet ulkopuolelle. Keskusta esittää miljoonan euron rajaa, jotta myös pk-yritykset pääsevät kannustimen piiriin. Energiaintensiivisen teollisuuden 150 miljoonan euron sähköistämistuen päättyessä hallituksen on arvioitava tämän vaikutukset kilpailukykyyn ja esitettävä tarvittavat toimet sen turvaamiseksi.

Sähkön toimitusvarmuus ja maanomistajien oikeudet

Sähkönkulutuksen kasvaessa on huolehdittava siitä, että sähköä riittää kohtuuhintaan myös pakkasjaksoilla. Talvienergian investointituki on askel oikeaan suuntaan, mutta sen riittävyys on

arvioitava suhteessa tulevaan tarpeeseen. Biokaasua hyödyntävää säätövoimaa ja bioenergiaan perustuvaa sähkön ja lämmön yhteistuotantoa on edistettävä.

Keskusta esittää paljon sähköä kuluttaville datakeskuksille pakkaspuskurimaksua, jolla rahoitetaan pakkasjaksoilla käytettävissä olevan säätövoiman lisäämistä. Datakeskuksille on syytä asettaa lisäksi korotettu sähkövero ja vastaavasti kevennettävä kotitalouksien sähköverotusta. Hallituksen on myös konkretisoitava turpeen huoltovarmuusroolia koskevat lupauksensa.

Siirtoverkkojen rakentamiseen liittyviä lupamenettelyjä on nopeutettava. Vuoden 2025 lunastuslain uudistus paransi hieman korvaustasoa, mutta maanomistajien oikeuksien toteutumista ei voi pitää tyydyttävänä sähköverkkojen lunastuksissa. Hankkeissa on huolehdittava oikeudenmukaisista korvauksista ja maanomistajien mahdollisuudesta vaikuttaa linjauksiin. Viranomaisten riittävät voimavarat ja selkeät menettelyt sekä asianmukainen omaisuuden suojan huomioiva korvaustaso tukee sekä oikeusturvaa että investointien etenemistä.

Biokaasun tuotannon ja käytön edistäminen

Hallituksen on lunastettava lupauksensa biokaasun tuotannon ja käytön edistämisestä. Tuotantolaitosten, kierrätyslannoitteiden ja tankkausverkon kehittämistä on tarkasteltava kokonaisuutena. Työlle tarvitaan selkeä vastuutaho ja toimiva yhteistyö ministeriöiden välillä.

Talousarvion määrärahojen on mahdollistettava uusien biokaasulaitosten ja kierrätyslannoiteinvestointien toteutuminen. Tankkausasemien tukiehtojen on edistettävä verkoston laajenemista myös Itä- ja Pohjois-Suomeen. Hallituksen on arvioitava, rajoittaako biokaasuasemien tukeminen de minimis -ehtoisesti tarpeettomasti investointeja. Luvituksen ja kestävyyden todentamisen velvoitteet on toteutettava mahdollisimman selkeästi ja ilman tarpeetonta kansallista lisätaakkaa. Nyt hallitus on hukannut mahdollisuuden biokaasutuotannon merkittävään lisäämiseen Suomessa.

Perusväylänpidon rahoituksen vahvistaminen

Perusväylänpitoon esitetään 147 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2026 varsinaisessa talousarviossa. Rahoituksen vähentäminen kasvattaa korjausvelkaa ja heikentää yritysten kuljetusten sekä ihmisten arjen liikkumisen edellytyksiä. Kaiken lisäksi hallitus on kaavailemassa uusia leikkauksia tiestön kunnossapitoon, koska on kertonut rahoittavansa näin polttoainepakettia, joka ei tosin vaikuta juuri laisinkaan tankkihintaan

Kunnossapidon lykkääminen lisää myöhempiä korjauskustannuksia, kun vauriot ulottuvat päällysteestä rakenteisiin. Seurauksena voi olla lisää paino- ja nopeusrajoituksia sekä vaikeutuvia kelirikkoja. Perusväylänpidon rahoitusta tulee vahvistaa ennen talousarvion hyväksymistä.

Sujuva hallinto yritysten kasvun edellytyksenä

Valtionhallinnon säästöt eivät saa päätyä yritysten pidemmiksi lupa-ajoiksi ja viivästyneiksi investoinneiksi. Säästöjen rinnalla on vähennettävä velvoitteita, uudistettava toimintatapoja ja

turvattava lupakäsittelyn voimavarat. Tavoitteena on oltava Euroopan nopein luvitus, ennakoitavat käsittelyajat ja toimiva yhden luukun palvelu. Yrityksille on asetettava takuuajat lupahakemusten käsittelyyn.

Yritystoiminnan sääntelyä on kevennettävä määrätietoisesti. Tavoitteena on purkaa EU:n minimitason ylittävät kansalliset lisävaatimukset kahden vaalikauden aikana ja ottaa käyttöön yksi sisään, kaksi ulos -periaate. Uuden sääntelyn vastapainoksi on poistettava vanhoja velvoitteita niin, että yritysten hallinnollinen taakka vähenee. Pienimpien yritysten lupakäytäntöjä ja viranomaismaksuja on kevennettävä suhteessa niiden kokoon.

Hallituksen olisi ennakkovalmisteluna syytä selvittää, että miltä kaikelta osin suomalaiseen yrityksiä koskevaan lainsäädäntöön on EU-jäsenyyden aikana tehtyä direktiivin vähimmäistason ylittävää sääntelyä, joka aiheuttaa suomalaisille kilpailuhaittaa sisämarkkinoilla toimittaessa.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

> *että valtiovarainvaliokunta ottaa valtion talousarviota vuodelle 2027 koskevassa mietinnössä huomioon edellä olevan.*

Helsingissä 22.10.2026

Hilkka Kemppi kesk
Timo Mehtälä kesk

Eriävä mielipide 3

Perustelut

Orpon hallitus on perustellut talouspolitiikan linjaa tarpeella tasapainottaa julkista taloutta ja hillitä velkaantumista. Hallituksen talousarvioesitys kuitenkin heikentää julkisen talouden tasapainoa ja kiihdyttää velkaantumista.

Erityisen ongelmallinen on esitys yhteisöveron alentamisesta. Asiantuntijat ovat laajasti arvioineet, että veroalennus vauhdittaa elinkeinotoimintaa vaatimattomasti suhteessa valtiontaloudelle koituvaan kustannukseen. Jos tässä alijäämätilanteessa verotuksen alentamista pidetään perusteltuna, se pitäisi kohdentaa tarkoin ja harkiten niin, että hyödyt olisivat mahdollisimman suuret. Ensisijaista olisi vauhdittaa startup- ja kasvuyritysten menestystä.

Hallitus on laatinut talousarvioesityksen käytännössä irrallaan käynnissä olevan ja pahenevan ympäristökriisin todellisuudesta. Yksin viime kesän äärihelteiden kustannukset Euroopassa ovat yhden arvion mukaan 180 miljardia euroa. Mikään talouspolitiikka, joka ei samalla auta ratkaisemaan kestävyyskriisiä tai jopa päinvastoin kiihdyttää sitä, ei voi olla uskottavaa.

Hallitus on puheissaan korostanut edistävänsä vihreän siirtymän teollisia investointeja, ennen kaikkea puhtaan sähkön tuotantoa. Todellisuudessa hallituksen politiikka on ollut investointien kannalta ristiriitaista ja osin päinvastoin haitallista. Esimerkiksi hallituksen alueidenkäyttölakiin tuoma kansallinen, kaavamainen ja kohtuuton lisäsääntely vaikeuttaa tuuli- ja aurinkovoiman rakentamista perusteetta. Talousarvioesitys on osaltaan yksi hukattu mahdollisuus vauhdittaa myös vihreän siirtymän teollisia investointeja.

Työttömyys on kuluvalla hallituskaudella noussut koko EU:n korkeimmalle tasolle. Reaalitalouden alustava toipuminen ei ole vielä mainittavasti heijastunut työllisyystilanteeseen. Pitkittyessään työttömyys uhkaa muuttua sitkeäksi ja vaikeasti ratkaistavaksi. Siksi talousarvioesityksellä olisi tullut ottaa työttömyyskriisi vakavasti ja vastata siihen pontevasti.

Nykyinen hankala työttömyystilanne ei muuta sitä, että jo keskipitkällä aikavälillä ja joillakin aloilla ja tehtävissä jo nyt Suomessa on myös pulaa erityisosaajista. Työmarkkinat eivät myöskään ole nollasummapeliä, vaan uudet yrittäjät, sijoittajat ja innovaattorit voivat nykyisten työpaikkojen jakamisen sijaan luoda uusia. Hallituksen työhön johtavaa maahanmuuttoa rajusti heikentävä politiikka kostautuu taloudelle. Talousarvioesityksessä haitallinen maahanmuuttopolitiikka näkyy mm. heikennyksissä työmarkkinoille osallistumisen kannalta ratkaisevan kotoutumisen rahoitukseen

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitän,

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Valiokunnan lausunto TaVL 33/2026 vp
Eriävä mielipide 3

Helsingissä 22.10.2026

Oras Tynkkynen vihr

Eriävä mielipide 4

Perustelut

Pääministeri Petteri Orpon hallitus on epäonnistunut kaikissa keskeisimmissä talouspolitiikan tavoitteissaan. Sen sijaan että suomalaisten elintaso olisi parantunut, pienituloisuus, asunnottomuus ja työttömyys ovat kaikki kasvaneet. Sadan tuhannen uuden työllisen sijaan hallitus on saanut aikaan Euroopan Unionin pahimman työttömyyskriisin. Hallitus ei myöskään saavuta tavoitteitaan julkisen talouden tasapainottamisesta. Julkisen talouden alijäämä on vuonna 2027 huomattavasti syvempi kuin hallituksen aiemmin tavoittelema yksi prosentti bruttokansantuotteesta. Myöskään julkisyhteisöjen velkasuhteen kasvu ei pysähdy, vaikka hallitus tulouttaa Valtion eläkerahastosta yli miljardin paikatakseen tekemänsä yhteisöveroalennuksen aiheuttamaa verotulomenetystä.

Hallituksen talouspolitiikassa on kyse suurituloisia suosivasta tulonjakopolitiikasta — ei julkisen talouden vahvistamisesta

Hallitus on perustellut mittavia hyvinvointivaltion palveluihin ja erityisesti pienituloisiin kohdistuvia leikkauksiaan julkisella velkaantumisella, mutta hallituskauden vaikutukset ovat olleet lähinnä tulonjaon muutoksia enemmän hyvätuloisia suosivaksi. Hallituksen tekemät suurituloisia suosivat veronalennukset ovat osaltaan heikentäneet julkista taloutta.

Hallitus jatkaa julkista taloutta heikentäviä veronalennuksia vuonna laskiessaan Suomen yhteisöveroa 20 prosentista 18 prosenttiin vuonna 2027. Talousarvioesityksen mukaan yhteisöveron alennus maksaa julkiselle taloudelle 843 miljoonaa euroa menetettyjä verotuloja vuositasolla. Koska yhteisöveron laskeminen hyödyttää erityisesti suuryrityksiä ja suurituloisia, sillä ei juuri ole kokonaiskysyntää elvyttävää vaikutusta. Eurooppalainen metatutkimus (Gechert ym. European Economic Review 147:2022) korostaa, ettei yhteisöveron laskemisella ole yleisesti ottaen minkäänlaisia vaikutuksia talouskasvuun. Myös Euroopan komissio on todennut yhteisöveron alennuksen olevan verrattain kallis ja tehoton kasvutoimi. Suomen yhteisöverokanta on jo nykyisessä tasossaan — eli 20 prosentissa — EU:n keskiarvon alapuolella. Suomen yhteisöveron taso on siis jo nyt erittäin kilpailukykyinen muihin EU-maihin verrattuna. Yhteisöveron alennuksesta hyötyvät erityisesti suurimpien yhtiöiden omistajat kasvavina osinkoina. Suomalaistutkimuksen (Heino, Saska 2024) mukaan yhteisöveron alentamisesta hyötyy erityisesti suurituloisimmat 10 prosenttia väestöstä. Kasvutoimen sijasta kyse on siis suurituloisia suosivasta tulonjakopolitiikasta.

Sama hallitus, joka rapauttaa julkisen talouden veropohjaa, on tällä vaalikaudella leikannut sosiaaliturvasta ja hyvinvointivaltion peruspalveluista vedoten Suomen julkisen talouden velkaantumiseen. Samaan aikaan kun hallitus tekee satojen miljoonien veroalennuksen yrityksille, se rapauttaa sosiaali- ja terveyspalveluiden laatua ja heikentää niiden saatavuutta tavallisilta suomalaisilta. Pelkästään ensi vuoden budjetissa hyvinvointialueiden rahoituksesta leikataan yli 200 miljoonaa, vaikka nykyinenkin rahoitus on riittämätöntä edes lakisääteisten palveluiden järjestämiseen. Terveydenhuollon asiakasmaksuja korotetaan hallituskauden aikana kaikkiaan 277 miljoonalla eurolla, minkä myötä monet asiakasmaksut lähes kaksinkertaistuvat.

Valiokunnan lausunto TaVL 33/2026 vp
Eriävä mielipide 4

Ensi vuoden budjetissa hallituksen ideologinen hyökkäys kansalaisyhteiskuntaa jatkuu. Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuksia ollaan leikkaamassa vaalikauden aikana peräti 190 miljoonalla eurolla eli lähes 50 prosentilla vuoden 2024 tasoon nähden.

Pääministeri Orpon hallituksen kautta ovat myös leimanneet koulutusleikkaukset, jotka ovat kohdistuneet erityisesti ammatilliseen koulutukseen, mutta leikkaukset ovat näkyneet läpi koulutusasteiden. Varhaiskasvatukseen sekä esi- ja perusopetukseen ovat vaikuttaneet hallituksen leikkaukset kuntien valtionosuuksiin ja niiden vaikutus näkyy myös vuoden 2027 budjetissa. Tämän lisäksi Orpo hallitus on lakkauttanut aikuiskoulutustuen, mikä on ollut iso isku mahdollisuuksille päivittää omaa osaamistaan kesken työuran yhä nopeammin muuttuvassa maailmassa. Elinikäisen oppimisen mahdollisuuksia on heikennetty myös leikkauksilla vapaaseen sivistystyöhön.

Orpon hallitus antoi Suomen rakennusalan ajautua syöksykierteeseen, ja pahasti viivästyneet yritykset korjata tilannetta ovat olleet täysin riittämättömiä. Päinvastoin hallitus on pahentanut rakennusalan ahdinkoa ja asunnottomuutta romuttamalla kohtuuhintaisen asuntotuotannon. Korkotukilainavaltuuksia leikataan edelleen tämän vuoden 1,135 miljardista 500 miljoonaan vuonna 2027. Korkotukilainavaltuudet on leikattu vajaaseen kolmannekseen vuoden 2025 tasosta.

Lyhytnäköinen leikkauspolitiikka näkyy myös työ- ja elinkeinoministeriön määrärahoissa. Hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja yhteensä 2,6 miljardia euroa, mikä on 923 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2026 varsinaisessa talousarviossa. Koko ministeriön määrärahat vähenevät 923 miljoonalla verrattuna vuoden 2026 varsinaiseen talousarvioesitykseen. Muutos on huomattava — noin 26 prosenttia määrärahoista. Suurin selittävä tekijä määrärahojen leikkaukselle on noin 527 miljoonan leikkaus uudistumisen ja vähähiilisyyden määrärahoissa.

Hallituksen itse luoma velkajarru ei pidä

Päätös alentaa yhteisöveroa osoittaa, ettei hallitus ole sitoutunut EU:n ns. nettomenopolkuun saati itse luomaansa kansalliseen velkajarruun. Suomi on rikkomassa EU:n nettomenopolkua 0,3 prosenttia bkt:stä eli lähes 900 miljoonaa euroa vuoden 2027 budjetissa. Hallitus ei myöskään näytä olevan sitoutunut itse luomaansa kansalliseen velkajarruun, sillä se jätti talouspolitiikan arviointineuvoston suosittaman puolen miljardin euron lisäsopeutuksen toteuttamatta. Lähes kaikkien puolueiden sitoutuminen jopa EU-sääntöjäkin tiukempaan kansalliseen velkajarruun on erikoista ottaen huomioon, ettei Orpon hallitus ole itsekään sitoutunut finanssipoliittisiin sääntöihin.

Orpon hallituksen kautensa aikana toteuttama — vuoden 2027 tasolla noin 3 miljardin — nettosopeutus on jo nyt aiheuttanut mittavaa vahinkoa taloudelle, hyvinvointivaltiolle ja suomalaiselle yhteiskunnalle laajemmin. Puolueiden sopiman 8—11 miljardin euron sopeutuksen vaikutukset olisivat huomattavasti pahemmat. Näin mittava sopeutus johtaisi esimerkiksi merkittäviin irtisanomisiin julkisella sektorilla ja kolmannella sektorilla. Tämä todennäköisesti heikentäisi välittömästi kotitalouksien luottamusta ja kulutusta. Talouskuri voi pahimmillaan ajaa Suomen talouden uudestaan taantumaan, jolloin on myös merkittävä riski, että se kasvattaa julkisen talouden velkasuhdetta. Sopeutuksen mittakaavasta kertoo se, että

esimerkiksi opetus- ja kulttuuriministeriön koko hallinnonalan määrärahat valtion talousarviossa ovat noin 9 miljardia euroa vuodelle 2027. Yhdeksän miljardin säästöt kertyisivät myös esimerkiksi lakkauttamalla sisä- ja puolustusministeriön hallinnonalat kokonaan.

Eläkevarat uhattuna alijäämän ja velan kasvaessa

Hallitus ei onnistu vakauttamaan velkasuhteen kasvua hallituskauden lopussa edes luovalla kirjanpidolla ja tulouttamalla rahaa Valtion eläkerahastosta valtion budjettiin.

Hallitus on päättänyt tulouttaa Valtion eläkerahastosta miljardi euroa vuonna 2027 valtion budjettiin. Päätös vähentää keinotekoisesti velanottotarvetta. Tämän lisäksi hallitus on aiemmin päättänyt korottaa Valtion eläkerahastosta vuosittain tuloutettavia varoja. Nämä päätökset todennäköisesti vain heikentävät julkista taloutta, sillä eläkerahaston sijoitustuotot pienenevät samalla, kun valtion velkaantuminen vähenee vain näennäisesti ja lyhyellä aikavälillä.

On huomionarvoista, että hallitus vaati aiemmin, ettei eläkerahastojen varallisuutta otettaisi huomioon komission tekemässä Suomen velkakestävyysanalyysissä, joka vaikuttaa siltä edellytettäviin sopeutuksiin. Perusteluna vaatimukselle oli, ettei eläkerahastojen varallisuutta käytetä valtion velan hoidossa. Nyt hallitus kuitenkin hyödyntää varoja valtion budjetin paikkaamiseen, koska yhteisöveroalennus vähentää verotuloja lähes miljardilla eurolla vuosittain. Kyseessä on kuitenkin vain hetkellinen silmänkääntötemppu, sillä eläkevarojen tulouttaminen vuonna 2027 ei paikkaa tulevien vuosien verotulojen menetystä. Nyt työntekijöiden eläkevarallisuudella maksetaan suurituloisia, työnantajia ja omistajia hyödyttävät veronalennukset.

Paine leikata työntekijöiden työeläkevaroista vain pahenee jatkossa, mikäli puolueet pitävät kiinni 8—11 miljardin euron nettosopeutustavoitteestaan. Valtiovarainministeriön ehdotus eläkeiän nostosta osoittaa, että jopa virkamiestasolla ollaan valmiita toteuttamaan miljardien säästöt työntekijöiden kustannuksella.

Hallitus ei vieläkään reagoi Suomen työttömyyskriisiin riittävällä vakavuudella

Vuoden 2027 talousarvioesitys ei sisällä mitään merkittäviä työllisyystoimia, vaikka työttömyys on Suomen historian toiseksi korkeimmalla tasolla ja pitkäaikaistyöttömyys kaikkien aikojen ennätystasolla. Pitkäaikaistyöttömiä on Suomessa jo enemmän kuin 1990-luvun lamassa. Hallitus luonut kuvaa puolustushankintojen ja datakeskushankkeiden merkittävistä myönteisistä vaikutuksista, mutta todellisuudessa näillä ei ole ollut merkittävää positiivista vaikutusta työllisyyteen. Uusimpien lukujen mukaan työttömyysaste ei olekaan kääntynyt laskuun talouskasvun myötä vaan jämähtänyt 10,5 prosenttiin.

Oikeistohallituksen työllisyyspolitiikka, joka on perustunut työvoiman tarjonnan lisäämiseen ja työntekijöiden oikeuksien heikennyksiin, on epäonnistunut. Hallituksen uudet toimet, kuten nuorten työllistämisseteli, ovat täysin riittämättömiä ratkaisemaan Suomen työttömyyskriisiä. Pahenevalla pitkäaikaistyöttömyydellä tulee myös olemaan talouteen ja yhteiskuntaan kauaskantoisia negatiivisia vaikutuksia.

Toisin kuin hallitus pyrkii esittämään, työvoiman hinnan polkeminen, työntekijöiden oikeuksien romuttaminen ja työelämän epävarmuuden lisääminen eivät korjaa heikkoa työllisyyskehitystä. Esimerkiksi työsuhdeturvan heikentämisellä ei ole tutkimuksessakaan havaittu myönteistä vaikutusta työllisyyteen. Sen sijaan investoinnit ja talouskasvu määrittävät työllisyyden ja työttömyyden tasoa. Hallitus on tehnyt virheen keskittyessään työvoiman tarjonnan lisäämiseen sekä työntekijöitä suojelevan lainsäädännön ja toisaalta sosiaaliturvan tason heikentämiseen. Toimenpiteitä tulisi päinvastoin ja ennen kaikkea kohdistaa työn kysynnän parantamiseen, jotta työllisyys saataisiin kasvuun ja työttömyys laskuun.

Työllisyyspalveluiden resurssit ovat täysin riittämättömät suhteessa korkeaan työttömyyteen, mutta hallitus on kaudellaan ainoastaan leikannut niitä. Hallitus ei ollut valmis palauttamaan sosiaaliturvan suojaosia asiantuntijoiden suosituksista huolimatta. Palkkatukeen ja työvoimapalveluihin tarvittaisiin tässä työttömyystilanteessa merkittäviä panostuksia, mutta niitä ei tullut. Tänä vuonna hyväksytty uusi kotoutumislaki leikkaa ensi vuonna 30 miljoonaa euroa kunnilta. Jo aiemmin kotoutumispalveluista on leikattu 58 miljoonaa euroa. Asiantuntijat varoittavat leikkausten heikentävän työllisyyttä ja talouskasvua erityisesti suurissa kaupungeissa.

Hallitus on myynyt tuottavaa valtion omaisuutta ja tätä kautta vähentänyt valtion suoraa roolia tuotantopäätöksissä. Suoran omistajuuden sijaan hallitus jakaa yrityksille tukia monen eri kanavan kautta. Näiden työllisyys- ja kasvuvaikutukset ovat huomattavan epävarmoja. Hallituksen elinkeinopolitiikka rakentuu pitkälti ulkomaalaisten suuryritysten investointien houkuttelemiseen Suomeen. Eri investointien ja tilauksien kokonaisvaikutukset jäävät vähemmälle huomiolle. Esimerkiksi datakeskusten sijoittuminen Suomeen lisää sähkönkulutusta, mutta työllistävä vaikutus on varsin pieni. Sinänsä paljon työllistävä, verovaroin rahoitettu meriteollisuus taas käyttää merkittävästi ulkomaista halpatyövoimaa. Ulkomaisen halpatyön systemaattinen hyväksikäyttö on jo pitkään ollut osa Orpon hallituksenkin suosimaa työvoiman tarjonnan lisäämisen politiikkaa, jonka haitallisia vaikutuksia taloudelle edellä on kuvattu.

Tekoäly- ja datakeskustalouden velkakupla merkittävä riski

Datakeskusten aiheuttama sähkönkulutuksen raju kasvu nostaa arvioiden mukaan sähkön hintaa rajusti ja lisää haasteita sähkön kulutushuippujen hallintaan. Vaadittava sähkön tuotanto- ja verkkokapasiteetin vahvistaminen vaikuttaa osaltaan julkiseen talouden menoja lisäävästi ja kuluttajien maksamiin sähkön hintoihin. Hintojen nousu heikentää ihmisten toimeentuloa ja muiden perusoikeuksien toteutumista sekä lisää eriarvoisuutta erityisesti nykyisissä yhteiskunnissa, jotka ovat voimakkaasti sähköriippuvaisia.

Datakeskuksilta tulisi luvituksen yhteydessä velvoittaa kulutusta vastaavan puhtaan sähköntuotannon lisäämistä sekä vähäpäästöisten varavoimajärjestelmien rakentamista ja joustoa, jotta datakeskusten sähköjärjestelmään kohdistuva kuormitus pienenee sähkön niukkuustilanteissa. Käytännön esimerkit kuitenkin osoittavat, että tuuli- ja aurinkovoima tai akkuteknologia eivät riitä säätövoiman tuottamiseen. Puhtaan sähkön sijaan säätövoima tuotetaan hyvin todennäköisesti fossiilisia polttoaineita käyttävien moottorivoimaloiden avulla, mikä osaltaan lisää haitallisia ilmastovaikutuksia ja estää vihreää siirtymää.

Datakeskusten aiheuttama sähköniukkuus vaikeuttaa paitsi kotitalouskuluttajien toimeentuloa myös teollisuuden ja tuotannon kehittämistä. Se hidastaa vihreän siirtymän teollisia hankkeita, kuten vihreän teräksen, vedyn ja lannoitteiden tuotannon kehittämistä.

Tekoäly- ja datakeskustoimialan taloudelliset riskit liittyvät alan voimakkaaseen velkavetoiseen kasvuun, keskeisten globaalien yhtiöiden keskinäisiin yhteyksiin ja alan keskittymiseen sekä yhtiöiden arvostusten ja reaalitalouden, todellisen kysynnän, väliseen ammottavaan kuiluun. Velkaantuminen on seurausta tekoälyinfrastruktuurin rakentamisesta. Alan suuryhtiöt kilpailevat rakentaessaan datakeskuksia ja pilvipalveluja. Japanilainen talouslehti Nikkei Asia laski viime heinäkuussa, että viiden suurimman informaatiotekniikkajätin Alphabetin, Microsoftin, Amazonin, Metan ja Oraclen taseissa piilee 1,65 triljoonan dollarin eli 1,5 biljoonan euron velat. Alan kymmenen suurimman yrityksen velat elokuussa ovat Wall Street Journal -lehden mukaan nousseet jo kolmeen triljoonaan dollariin eli ne lähes kaksinkertaistuivat kuukaudessa. Yritysten velka lähestyy maailman kolmanneksi suurimman talouden Saksan kansantuotetta.

Muiden muassa Oxford Economicsin tutkija Adam Slater kritisoi julkaisuissaan tekoälytalouden tuotto-odotuksia. ”Suuryritykset, jotka rakentavat valtavia datakeskuksia tekoälyjärjestelmilleen odottavat 15—20 prosentin tuottoa 3,8 biljoonan dollarin investoinneilleen vuosina 2024—2028. Saavuttaakseen nämä tavoitteet yritysten olisi kyettävä kasvattamaan vuotuista tulostaan 570—800 miljardilla dollarilla. Se vastaisi yli kahta kolmasosaa Yhdysvaltain bruttokansantuotteen ennustetusta kasvusta vuoteen 2032 mennessä.”

Kysymys on tiivistetysti siitä, että tekoälyn tuottavuushyötyjen realisoituminen kestää vähintäänkin luvattua ja ennakoitua paljon kauemmin eikä tekoäly- ja datakeskusyhtiöiden sijoittajille ja rahoittajille lupaamia tuottoja tulla saavuttamaan. Tämä johtaa arvioiden mukaan velkakuplan puhkeamiseen lähivuosina. Uhkana ovat pankkikriisit ja valmiiksi pahoin velkaantuneiden valtioiden velkakriisit.

Tilannetta on verrattu 1920-luvun sähköistysbuumin päättymiseen 1929 pörssiromahdukseen sekä toisaalta 1990-luvun televiestintäbuumin päättymistä it-kuplan puhkeamiseen 2000-luvun alussa.

Vaikutukset Suomen julkiseen talouteen ja kuntatalouteen

Osana velkavetoista tekoäly- ja datakeskustalouden kasvua, on julkisuudessa suurenneltu myös datakeskusten myönteisiä vaikutuksia paikallistalouksiin, kuten Suomen kuntien talouteen. Valtionosuusleikkauksista kärsivissä suomalaisissa kunnissa datakeskukset nähdään keinoina kohentaa taloustilannetta. Arvioissa ei huomioida esimerkiksi sitä, että datakeskusten ympäristölle, kuten metsille, vesistöille ja asuinympäristöille, aiheuttamat haitat vaikuttavat mm. maan ja kiinteistöjen arvoon lopulta jopa kuntien taloudellista tilannetta heikentävästi. On selvää, että kuntien odotukset maankäyttötuotoista eivät tule toteutumaan globaalin tekoäly- ja datakeskustalouden voimakkaan korjausliikkeen — tai velkakuplan puhkeamisen — koittaessa. Tämä tarkoittaa pahimmillaan, että mm. infrastruktuuriin tehdyt investoinnit ja niitä varten otettujen velkojen takaisinmaksu vaikeutuvat merkittävästi. Kunnat ajautuvat tällöin entistä pahempiin talousongelmiin. Velkaongelma kiertyy vastaavalla tavalla osaksi myös valtion rahoittamaa datakeskusten edellyttämää mittavaa energiainfrastruktuurirakentamista.

Valiokunnan lausunto TaVL 33/2026 vp
Eriävä mielipide 4

Sotilasmenojen voimakas lisääminen heikentää julkista taloutta

Vuodelle 2027 puolustusministeriön pääluokkaan 27 ehdotetaan 7,016 miljardin euron määrärahaa. Vuonna 2020 pääluokan menot olivat 3,173 miljardia euroa. Pääluokan menot ovat kasvaneet todella nopeasti — ne ovat yli kaksinkertaistuneet alle kymmenessä vuodessa.

Puolustusmäärärahoja ovat viime vuosina nostaneet Nato-jäsenyyteen valmistautuminen ja jäsenyydestä koituvat kustannukset sekä edellisiin liittyen suuret hankintavaltuudet, kuten F-35- ja Laivue 2020 -hankintojen valtuudet sekä useat hankintavaltuudet mm. maavoimien kalustoon ja ammushankintoihin, kaukovaikuttamiseen sekä Ukrainan tuen korvaamiseen.

Suomi sitoutui Naton Haagin huippukokouksessa kesällä 2025 Yhdysvaltojen vaatimuksesta sotilasmenojen tason nostamiseen viiteen prosenttiin bkt:sta. Se merkitsee nykyisen sotilasmenojen tason kaksinkertaistamista muutaman vuoden aikana jopa 15 miljardiin euroon. Koska kyse on bkt:n kehitykseen sidotusta määrärahatasosta, on talouden kasvuennusteiden valossa todennäköistä, että velvoitteen täyttäminen tulisi tarkoittamaan vielä useita miljardeja suurempaa jopa yli 20 miljardin euron vuotuista menoa aseisiin 2030-luvulla.

Tämä kaikki havainnollistaa, millaiselle hallitsemattomalle kasvu-uralle Suomen sotilasmenot on sysätty. Kysymys ei enää ole sotilaallisen maanpuolustuksen ja Suomen alueen puolustamisen vaatimista määrärahoista, vaan varautumisesta kansainvälisiin tehtäviin osana sotilasliitto Natoa ja Yhdysvaltain johtamaa liittokuntaa.

Sotilasmenojen hallitsematon kasvu heikentää julkista taloutta erittäin merkittävästi. Se tarkoittaa jo nyt toteutettavia kovia sosiaali- ja terveyspalveluiden, sosiaaliturvan ja koulutuksen leikkauksia. Edelleen nousevaan menotasoon varautuminen pakottaisi tulevat hallitukset nykyisiä vielä paljon kovempiin leikkauksiin kaikille budjetin osa-alueille.

Leikkaukset heikentävät kansalaisten hyvinvointia ja vaikuttavat myös tuottavuutta sekä kansantalouden kasvua heikentäen, jolloin talouden ongelmat kertautuvat.

Teollisuusliiton tuoreen selvityksen mukaan nopeasti kasvavat puolustusmenot eivät myöskään merkittävästi vahvista kotimaista työllisyyttä ja tuotantoa. Selvityksen perusteella noin 75 senttiä jokaisesta tuleviin puolustusvälinehankintoihin käytetystä eurosta suuntautuu Suomen ulkopuolelle. Kotimaahan jää vain noin 25 prosenttia hankintojen arvosta. Myös suomalaisen puolustusteollisuuden vientikaupoissa merkittävä osa tuotannosta toteutetaan tilaajamaissa esimerkiksi lisenssivalmistuksena ja teknologiansiirtoina. Puolustusmenojen kasvu ei muutu Suomessa tuotannoksi ja työllisyydeksi likikään siinä mittakaavassa kuin hankintojen arvon perusteella voisi olettaa. Kun noin kolme neljäsosaa hankintojen arvosta suuntautuu ulkomaille, myös kotimaiset kerrannaisvaikutukset jäävät hyvin vaatimattomiksi.

Mittaville asetilausvaltuuksille jarru

Puolustusministeriön määrärahoja kasvattavat erityisesti jättiläismäiset monivuotiset tilausvaltuudet. Tilausvaltuuksia osoitetaan käytettäväksi eri vuosien talousarvioiden puolustusmateriaalihankintoihin. Ne sitovat talousarvioiden määrärahatason hyvin korkeaksi ja

hyvin pitkälle ajalle. Kaiken kaikkiaan 2020-luvulla puolustusvoimille on annettu jo lähes 27 miljardin euron monivuotiset tilausvaltuudet sotilasmateriaalin hankkimiseen.

Vuonna 2026 on päätetty esimerkiksi varsin massiivisesta asetilausvaltuudesta PVKEH 2026, johon aiotaan käyttää vuodesta 2027 eteenpäin 4 879 000 000 eli lähes viisi miljardia euroa. Kuluvana vuonna puolustusvoimille on annettu yhteensä 7,3 miljardin euron tilausvaltuudet, mukaan lukien mainittu PVKEH 2026 -valtuus sekä hieman pienempi PVYHTASE 2026 -valtuus.

On syytä erikseen mainita F-35 -hävittäjähankintaan varattu 9 974 000 000 euron suurin yksittäinen tilausvaltuus, joista päätettiin jo vuonna 2020 vuoden 2021 talousarviossa.

Uutena valtuutena ensi vuoden talousarviossa esitetään nyt hyväksyttäväksi 1 321 470 000 euron uusi PVKEH 2027 -tilausvaltuus sotilasmateriaalin hankintaan ja mm. miehittämättömien järjestelmien, autonomisten kykyjen sekä avaruussuorituskykyjä tukevan toiminnan kehittämiseen.

Tulevan hallituskauden mittaisella jaksolla olisi pyrittävä maltillistamaan sotilasmenoja esimerkiksi tämän eriävän mielipiteen ponsiosassa esitetyllä tavalla, ja tietenkin niin, että varsinainen sotilaallisen maanpuolustuksen kyky vastata uskottavasta puolustuksesta turvataan kaikissa oloissa.

Määrärahan ja tilausvaltuuksien vähentämisestä vapautuvat varat käytettäisiin tulevien vuosien budjeteissa mm. sosiaali- ja terveyspalveluiden, sosiaaliturvan ja koulutuksen määrärahoihin — suomalaisten hyvinvoinnin turvaamiseen.

Etenkin jättiläismäisten tilausvaltuuksien suitsimiseksi olisi pikaisesti säädettävä myös rajoittava katto tai jarru estämään asetilausvaltuuksien ja siten sotilasmäärärahojen nykyinen hallitsematon kasvu. Tilausvaltuusjarru ohjaisi puolustushallintoa priorisoimaan Suomen uskottavan puolustuksen kannalta välttämättömät kohteet sen sijaan, että piikki sotilasmenojen kasvattamiselle olisi nykyiseen tapaan auki.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitän

että eduskunta vähentää 500 000 000 euroa momentilta 27.10.18 puolustusmateriaalihankintoihin ehdotetusta määrärahasta,

että eduskunta vähentää 1 000 000 000 euroa puolustusvoimien materiaalista kehittämistä koskevasta 4 879 000 000 euron tilausvaltuudesta PVKEH 2026 momentilta 27.10.18,

ja että valtiovarainvaliokunta esittää eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy välittömästi toimiin mittavien asetilausvaltuuksien rajoittamiseksi niin, että uskottava puolustus turvataan kaikissa

oloissa, mutta sotilasmäärärahojen nykyinen hallitsematon kasvu ja siitä johtuva valtion velkaantuminen ja leikkaukset voidaan estää ja suomalaisten hyvinvointi pelastaa.”

ja että muutoin valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 22.10.2026

Johannes Yrttiaho vas